

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

Drukem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Berlin. — Naj. Pan raczył mianować komisarzy ekonomicznych Bernecken w Poznaniu, Glaesemer w Szmiglu, Stoscha w Drossen radzcami ekonomicznymi.

Poznań, dn. 14. Października. — Pan Lipowitcz dalsze czyni doświadczenia bawełną prochową. Półtora grana bawełny wysadza kulę z pistoletu bez żadnego huków i dymu na kroków 15 z taką siłą, iż przesywa dwu calową deskę lub przestrzeń 6 calową napelnioną trocinami. Dobry nabój karabinowy wymaga 2 do 3 granów bawełny prochowej. Pan Lipowitcz doświadczać będzie bawełny palnej do strzelania z dział i ma zamiar robić ją na sprzedaż dla publiczności.

Berlin, dn. 10. Października. — Naj. Pan spodziewany tu jest we wtorek i przepędzi dzień narodzin w Paretz. — Książę Pückler, po sprzedaniu swych dóbr ciągle tu bawi i ma zamiar wkrótce wielką podróż do indyjskiego archipelagu. — Przywiązują tu wielką wagę do zawartego traktatu handlowego pomiędzy Francją a Rosją, ponieważ w tém zbliżeniu chcą dopatrzeć początku przymierza, które nadzwyczajną obudzało obawę. Znając jednak odrazę pewną cesarza rosyjskiego, którego osoba stanowi główny punkt ciężkości w rosyjskiej polityce, w sprawie podwójnego małżeństwa nadto oświadczył się wyraźnie przeciw polityce francuskiej, przeto obawa ta jest płonna. — Od kilku dni obiegają niepewne wiadomości, jakoby pomiędzy wojskiem niemieckim będącym w Kopenhadze miały wybuchnąć niespokojności. Rozumiemy, że tę wieść rozszerzają wcale nieprzychylnie sprawie niemieckiej osoby, bo wiadomości wprost otrzymane z Kopenhagi nie wspominają ani słowa o zamieszaniach pomiędzy wojskiem. Byłoby to wielkim nieszczęściem dla sprawy niemieckiej gdyby przyjęcie miało do rozruchów czy to w Kopenhadze, czy w księstwach.

Robią tu doświadczenia zapomocą bawełny prochowej, której sposób robienia ogłosił professor Otto w Brunzwicku, na większe rozmiary. Dziwna rzecz, że znów Niemiec odkrył środek rozburzający, jak dawniej proch do strzelania.

Dowiadujemy się, że więźniowie nie zostaną umieszczeni w nowym więzieniu w Moabit, ze względu na ich zdrowie, gdyż mury więzienia jeszcze nie wyschły. Z tego powodu przywiezionych więźniów stanu z Sonnenburga umieszczono w hausvogtei w Berlinie.

Gazeta kolońska zawiera następujący artykuł. Władza związku niemieckiego znowu się rozjechała bez uporządkowania stosunków prassy. Leżały przed nią nie tylko głosy publicznej opinii, ale noty i depesze, w tym przedmiocie ponadsełane, a zmierzające do ułatwienia sprawy niejako od lat 30 zalegającej. Mamy pewną wiadomość, że są do załatwienia dwie noty przeciwnych wprawdzie dążności, ale obiedwie pod tym względem jednakowe, że mają za przedmiot stosunki prassy. Jedna nota wychodzi od gabinetu badńskiego jako przeznaczona na okólnik do wszystkich niemieckich państw konstytucyjnych. Opierając się na stosunku własnej konstytucji, tudzież na domaganiach się izb, bo niedawno i pierwsza izba odzywała się względem prassy, uczyniono oświadczenie, że rząd badński nie tylko niema zamiaru sprzeciwiania się wolności druku, ale wspólnie z innymi państwami niemieckimi, których konstytucje także czynią wyraźną nadzieję nadania wolności druku, gotów o nią uczynić i należycie popierać wniosek. Druga nota miała wyjść z Wiednia i także w celu zakomunikowania wszystkim państwom niemieckim. Wykazując postępowanie prassy przy powstaniu polskim i niespokojnościach galicyjskich, domaga się ta nota nie tylko utrzymania, ale nawet zostrzenia cenzury względem pism przenoszących dwadzieścia arkuszy. Prusy zgodziły się zupełnie z Austrią i oświadczyły, że u władzy związku niemieckiego będą z nią działały ku jednemu celowi. Tymczasem w środek tych narad bardzo nie-

spodzianie wpadła sprawa sleswicko-holsztyńska i że ograniczenie prassy w takiej chwili mogłoby obrazić bardzo delikatne uczucia narodowości i patriotyzmu, przeto wolno odstąpić od całego zamiaru i oczekiwać dogodniejszego czasu. Ze władza związku niepotrafiła zachować swęj niezawisłości przed wpływem noty drugiej, mającej większą siłę za sobą, to pokazuje się z ostatniego punktu położonego w uchwale względem sprawy sleswicko-holsztyńskiej.

Podług wszelkich doniesień przyjdzie do nowych układów związku celnego niemieckiego ze Stanami Zjednoczonymi względem handlu i żeglugi, ale nie w Berlinie tylko we Washingtonie. Trzeba wnosić, że handel niemiecki poprawi swoje stosunki w Ameryce. Prezydent Stanów Zjednoczonych już nieraz powiedział posłowi pruskiemu, że życzy sobie bardzo przyjacielskiego traktatu.

Gazeta kolońska zamieściła następujący artykuł swego korespondenta berlińskiego: właśnie odebrałem drugą połowę pisma, którego pierwsza połowa wyszła w zeszłym roku u księgarza Ludena w Jenie; jest to Index librorum prohibitorum, czyli wykaz zakazanych książek w Niemczech przez r. 1844 i 1845., co może stanowić źródło do historii prassy. Już to wielokrotnie zapytywano się: dla kogo to właśnie i w jakim celu wydawane bywają zakazy. Odpowiedź, że dla nikogo i bez celu, w trzech europejskich państwach jeszcze żadnego nie wywarła skutku, to jest w Niemczech, Włoszech i Rosji. W tych krajach idzie swoim biegiem cenzura i zakazywane bywają książki. Mając z jednej strony świeży wykaz niemiecki, przypatrujemy się z drugiej strony grubemu foliantowi o 1296 stronnicach podwójnych, wykazowi pod tytułem Index libr. prohib. et expurgandorum novissimus króla Filipa IV. (w Madrycie 1667.), jakoteż Index libr. prohibitorum papieża Alexandra VII. (Rzym 1667). Przypatrzmy się jenajskiemu wykazowi nieco bliżej. Przez 47 stronnic same tylko tytuły książek, z uwagami dotyczącymi państw pojedynczych, które wydały zakazy. Niektóre też pisma nie dla swęj treści, lecz jako przedruk zakazane. Cały atoli wykaz, jeszcze bardzo nie kompletny, bo wydawcy nie stały otworem wszystkie źródła. Jak wiadomo, zakazy nie bywają nigdzie ogłaszane, ale tylko przez policją księgarzom komunikowane. Dalekoby grubszym był ten wykaz, gdyby wydawca nie był z umysłu opuszczał pism czasowych i gazet. Państwa związku niemieckiego, które są tam zamieszczone: Austria z rozmaitemi stopniami d. a. n. a. t. u. r. i. e. r. g. a. s. c. h. e. d. a. m., Bawaryja; dalej elektorat heski i Prussy; potem Królestwo saskie, Księstwo sasko-weimarskie i nakoniec drobniuchne Reus-Schleiz. W r. 1845 liczba pism zakazanych w Prussach znacznie podskoczyła. Cały zbiór pism zakazanych i obudwoma poszytami objętych wynosi do 460; dodawszy poopuszczane, a wypadnie, że przez lata 1844 i 1845 zakazano w Niemczech książek do 530, azatém co półtora dnia jedną książkę. Znajomsze imiona autorów są: Alfieri, Amman, Auerbach, Bruno i Edgard Bauerowie, Beck, Belani, Berends, Biedermann, Blum, Boden, Börne, Bretschneider, Buhl, Carlyle, Channing, Crusenstolpe, Duller, Eichholz, Elvenich, Fichte, F. Fischer, Foscolo, Fournier, Freiligrath, Gaudy, Grecourt, Gutzkow, Halberg-Broich Hartmann, Heine, Heinze, Held, Herwegh, Hinrichs, Hitzig, Hoffman-Fallersleben, Hormayr, Jacoby, Kock, Kolle, Leue, Lüning, Mager, Marx, Melanchton, Merimée, Mickiewicz, Nauwerk, Niccolini, Oettinger, Oppermann, Prutz, Püttmann, Quinet, Ramon de la Sagra, H. Rau, Th. Rohmer, Ruge, Scher, Schöffel, Schlosser, Schreiber, W. Schulz, Schuselka, Simrok, L. Snell, J. Snitger, Soldan, Steger, Stirner, Struve, Sue, Theiner, Thiers, Thümmel, Br. Uebel, Venedey, Vidocq, Vischer, Walesrode, Weitling, Welp, Weleker, Wenkstern, Wirth, Wislicenus, Zschokke. Niewątpliwie szereg bardzo różnorodnych duchów i ze wszystkich wydziałów i rejestrów literatury.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

R o s s y a.

Z nad granicy polskiej, dn. 9. Października. — Donoszą nam z Petersburga, że tam nadeszło ministerstwo angielskie protestacją w sprawie podwójnego małżeństwa hiszpańskiego, i że przyjęto ją z upodobaniem. Rossya jak najchętniej przyłączy się do środków przedsięwziętych przez Anglią i starać się będzie o utrzymanie traktatu utrechckiego.

P o l s k a.

Warszawa d. 10 Października. — Dyrerekcya główna Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. W dniach 1 i 2 Października r. b. w obecności członków komitetu towarzystwa kredytowego ziemskiego i komitetu właścicieli listów zastawnych, odbyło się losowanie listów zastawnych, które z funduszu umorzenia bieżącego półrocza zapłacone być mają. Wyciągnięto w ogóle: 1mo. Listów Zastawnych 1ej emisji których amortyzacja kończy się w roku 1854. Lit. A. sztuk 20, na złp. 400,000; lit. B. sztuk 224, na złp. 1,120,000; lit. C. sztuk 648, na złp. 648,000; lit. D. sztuk 213, na złp. 106,500; lit. E. sztuk 510, na złp. 102,000. Razem sztuk 1615 na złp. 2,376,500; wyraźniej sztuk tysiąc sześćset piętnaście, wartości nominalnej złotych dwa miliony trzykroć siedemdziesiąt sześć tysięcy pięset. Fundusz umorzenia tychże listów zastawnych wynosi złp. 2,372,289 gr. 8; z którego strącając resztę należności przypadającej za list zastawny lit. B. 192,060 w dniu 1 Kwietnia r. b. na ostatku wyciągnięty w ilości złp. 394 gr. 13, pozostało funduszu na losowanie złp. 2,371,894 gr. 25; a że wylosowano jak wyżej listów zastawnych za sumę złp. 2,376,500, zatem na list zastawny lit. B. 62,336 na ostatku wyciągnięty niedostaje złp. 4605 gr. 5, które z funduszu na umorzenie przyszłego półrocza zapłacone zostaną. — 2do Listów zastawnych drugiej emisji, których amortyzacja kończy się w roku 1866. lit. A. sztuk 64, na złp. 1,280,000; lit. B. sztuk 236, na złp. 1,180,000; lit. C. sztuk 457, na złp. 457,000; lit. D. sztuk 177 na złp. 88,500; lit. E. sztuk 194, na złp. 38,000. Razem sztuk 1128, na złp. 3,041,300; wyraźniej sztuk tysiąc sto dwadzieścia ośm, wartości nominalnej złotych trzymiliony czterdzieści cztery tysiące trzyseta. Fundusz umorzenia tychże listów zastawnych wynosi złp. 3,042,896 gr. 12, z którego strącając resztę należności przypadającej za list zastawny lit. A. 292,882 w dniu 2 Kwietnia r. b. na ostatku wyciągnięty złp. 932 gr. 8, pozostało funduszu na losowanie złp. 3,041,964 gr. 4; a że wylosowano jak wyżej listów za sumę złp. 3,044,300, zatem na list zastawny lit. B. 285,920 na ostatku wyciągnięty niedostaje złp. 2335 gr. 26, które zapłacone będą funduszem umorzenia przyszłego półrocza. Listy zastawne w dniach 1 i 2 Października r. b. wylosowane, których numeryczny wykaz wydrukowany władzom krajowym i redakcyom pism publicznych dla powszechnej wiadomości przesłany został, składane być winny od 22 Grudnia r. b., począwszy do wypłaty z jednym kuponem; wartość bowiem brakującego kuponu z kapitału strąconą zostanie. Nadmieniam się, że dla upowszechnienia wiadomości o zakwestionowaniu w ciągu ubiegłych półroczy listów zastawnych i kuponów art. 124 prawa z r. 1825 dozwoleń, zamieszczone zostały na tymże wykazie numera listów zastawnych i kuponów pod kwestją zostających. — Warszawa 25 Września (7 Paźdz.) 1846 r. — Rzec. Rada Stanu Prezes, Łęski. — Pisarz, Drewnowski.

Cesarz na przedstawienia namiestnika królestwa w dniu 11. Sierpnia r. b. udzielił raczył poniżej wyrażonym urzędnikom rozmaitych władz królestwa polskiego w nagrodę ich odznaczającej się gorliwością służby, rangi rossyjskie, a mianowicie:

Rangę radcy dworu: Sędziemu prezydującemu w sądzie policyi poprawczej wydziału kaliskiego Swierczyńskiemu; sędziemu sądu kryminalnego gubernii lubelskiej Trzczyńskiemu; Naczelnikowi sekcji w komisji spraw wewnętrznych i duchownych Bierzyńskiemu; radcy rządu gubernialnego radomskiego Bogdańskiemu; naczelnikowi powiatu łomżyńskiego Jankowskiemu i naczelnikowi powiatu warszawskiego Pętkowskiemu.

Rangę assessora kollegialnego: Sekretarzowi kancelaryi rady administracyjnej Grabskiemu; naczelnemu sekretarzowi 10go departamentu rządzącego senatu Baderowi; sędziemu do szczególnych poruczeń przy komisji rządowej sprawiedliwości Ornowskiemu; sędziemu sądu kryminalnego warszawskiego Krajewskiemu; referentowi komisji rząd. spr. wewnętrznych i duchownych, radcy honorowemu, Romiszowskiemu; assessorowi sądu kryminalnego lubelskiego Szezuce; pisarzowi kancelaryi ziemiańskiej przy trybunale cywilnym gubernii warszawskiej w Warszawie, Truskowskiemu; pisarzowi kancelaryi ziemiańskiej przy trybunale cywilnym w Płocku, Hilczyńskiemu; pisarzowi kancelaryi ziemiańskiej przy trybunale cywilnym w Lublinie, Maculewiczowi; podprokuratorowi przy sądzie kryminalnym gubernii płockiej Karnickiemu; poborey kassy gubernialnej lubelskiej, Linke; assessorowi ekonomicznemu gubernii warszawskiej, Mińskiemu; assessorowi nadleśnemu przy warszawskim rządzie gubernialnym, Krubczyńskiemu; pełniącemu obowiązki komisarza leśnego w komisji rządowej przychodów i skarbu, Adamskiemu; naczelnikowi sekcji skarbowej w rządzie gubernialnym płockim Luboradzkiemu; naczelnikowi urzędu fabryki stempla Żarnowskiemu; pełniącemu obowiązki naczelnika sekcji dóbr i lasów rządowych

w rządzie gubernialnym płockim Sokołowskiemu; kassierowi główn. banku polskiego Romanowskiemu; inspektorowi urzędu lekarskiego gub. lubelskiej, magist. medyc. Storezyńskiemu; lekarzowi powiatu sandomierskiego, magist. chirurgii Szuchowi; lekarzowi powiatu łomżyńskiego, magistr. medycyny, chirurgii i akuszerji Mastelskiemu; pełniącemu obowiązki naczelnika głównej kassy oszczędności Janickiemu; radcy prawnemu okręgu naukowego warszawskiego, Przedpelskiemu; naczelnikowi kancelaryi magistratu miasta Warszawy, Jahołkowskiemu; budowniczemu warszawsk. magistratu Kropiwnickiemu; ławnikowi magistratu Jesce; ławnikowi tegoż magistratu Szczygielskiemu; naczelnikowi kancelaryi rządu gubernialnego płockiego, Kozłowskiemu; naczelnikowi kancelaryi rządu gubernialnego augustowskiego, Jamiółkowskiemu; starszemu pomocnikowi naczelnika powiatu płockiego Rykowskiemu; starszemu pomocnikowi naczelnika powiatu gostyńskiego, Zbiegniewskiemu; budowniczemu gubernii płockiej Miklaszewskiemu; pomocnikowi naczelnika powiatu kieleckiego, Macudzińskiemu; starszemu pomocnikowi naczelnika powiatu prasńskiego, Kruszewskiemu; starszemu pomocnikowi naczelnika powiatu sieradzkiego, Ołędzkiemu; starszemu pomocnikowi naczelnika powiatu wieluńskiego, Krzeczowskiemu; starszemu pomocnikowi naczelnika powiatu augustowskiego Gralińskiemu; budowniczemu gubernii augustowskiej Majewskiemu; pełniącemu obowiązki prezydenta miasta Kalisza, Borodziczowi; naczelnikowi sekcji w rządzie gubernialnym radomskim, Pawlikowskiemu; naczelnikowi sekcji w rządzie gubernialnym warszawskim, Jarnuszkiewiczowi; naczelnikowi kancelaryi dyrekcji poczt, Markowskiemu; naczelnikowi pogranicznego urzędu pocztowego w Mławie, Kokosze; naczelnikowi urzędu pocztowego w Siedlcach, Nurzyńskiemu; pełniącemu obowiązki inżyniera gubernii lubelskiej Bieczynskiemu; pełniącemu obowiązki inżyniera miasta Warszawy, Świątkowskiemu; komissarzowi cyrkulowemu warszawskiej policyi wykonawczej Perkowskiemu; pełniącemu obowiązki kontrollera klasy pierwszej w wydziałach pozostałych po byłej komisji rządowej wojny, Niewiadomskiemu; inspektorowi gimnazjum w Szebrzeszynie, Kiewliczowi; inspektorowi szkoły powiatowej w Łęczycy Bystremu; inspektorowi pierwszej szkoły powiatowej w Warszawie, Bartoszewiczowi; inspektorowi szkoły powiatowej w Wieluniu, Wyszackiemu, i bibliotekarzowi głównej biblioteki okręgu naukowego warszawskiego, Zaorskiemu.

— Dyrektor eksploatacyi drogi żelaznej warszawsko-wiedeńskiej donosi, że od dnia 11. Października dalsza część tejże drogi od stacyi Rogów do miasta Piotrkowa otwartą zostanie dla przewozu osób i towarów. Poczynając więc od przyszłej niedzieli pociągi odchodzić będą trzy razy w tygodniu z Warszawy do Piotrkowa i do Warszawy, a mianowicie: 1) z Warszawy do Piotrkowa w niedzielę, we wtorek i we czwartek o godzinie 9tej zrana; 2) z Piotrkowa do Warszawy w poniedziałek, we środę i w piątek o godzinie 1ej po południu. Pociągi Łowickie bez żadnej zmiany pozostają i jak dotąd odchodzić będą codziennie o godzinie 10 zrana i 4 po południu z Warszawy do Łowicza, a o godzinie 8 zrana i 3¼ po południu z Łowicza do Warszawy.

— W dniu 2. Października rozstał się z tym światem Jerzy Bogumił Pusch, radca górniczy, naczelnik sekcji technicznej w wydziale górnictwa przy komisji rząd. p. i s. i członek tegoż wydziału. Nieubłagana śmierć przecięła zbyt wcześnie, bo w 56tym roku pasmo życia męża pod każdym względem godnego szacunku i poważania, pograżyła w smutku nieutulonym liczną rodzinę i wszystkich, którzy mieli sposobność zostawać z nim w stosunkach, poznać jego rzadkie przymioty i rozległe wiadomości. Ś. p. Pusch urodzony w Saxonii, poświęcał lata swojej młodości kształceniu i wzbogaceniu umysłu, wcześniej już wiele nadziei rokującego. Skończywszy nauki w akademii górniczej w Freibergu i w uniwersytecie lipskim, został w r. 1816 przez rząd do tutejszego kraju powołany na profesora chemii hutnictwa w szkole akademicko-górnicznej w Kielcach. Od tego czasu poświęcał się głównie zawodowi górniczemu, w którym piastował różne stopnie, a przez ciąg służby potrafił tak przez nieskazitelne postępowanie, jako też szlachetny charakter, rzadkie zamiłowanie w mozolnych i wiele nauki wymagających pracach, zjednać sobie powszechną miłość i szacunek. Nie na tem jednakże kończy się zawód tegoczesnego życia ś. p. radcy górniczego Puscha, mąż ten albowiem przez liczne wypracowania naukowe, przez wydanie pożytecznych i ważnych szczególnie dla tutejszego kraju dzieł, jako to: Opisu geognostycznego Polski i reszty kraju północnych Karpat, jako też Paleontologii Polski, zasłużył również na chlubne wspomnienie. Pożyteczne i światłe jego wypracowania zjednały mu zasłużone między uczonymi poszanowanie i dały powód, że różne towarzystwa naukowe w cesarstwie rossyjskim, Szwecyi, Niemczech, Francyi i Anglii powołały go do swojego grona.

G a l i c y a.

Ze Lwowa. — Okólnik o odkrywaniu ludzi podejrzanych i uwiadomianiu o nich w Galicyi, wyłączając Bukowinę.

Ponieważ karygodne i niebezpieczne zabiegi emisaryuszów i podżegaczy w zamiarze zdrady stanu podwójnej wymagają czujności dla wstrzymania zbrodniczych zamachów, więc rozporządza się w skutek najwyższej uchwały z dnia 15. Września t. r. aż do dalszego w tej mierze najwyższego nakazu, co następuje:

§. 1. Kto kogo do swego pomieszkania na noc przyjmuje, albo mu daje gospodę, a nie doniesie o tém zwierzchności albo przełożonemu gminy w ciągu 24 godzin, będzie karany aresztem od trzech dni do czterech tygodni.

§. 2. Szynkarz, który nie jest upoważniony do przyjmowania w gospodę, a przyjmuje kogo na noc, będzie karany aresztem od jednego tygodnia aż do miesiąca, i usunięty z szynku.

§. 3. Przełożeni gminy i zwierzchności miejscowe powinni ściśle przestrzegać przepisów o paszportach, i ludzi podejrzanych, nie mogących się należycie wykazać ze swego powołania albo też upoważnienia do bawienia w miejscu, oddać zaraz w ręce eksponowanemu komissarzowi albo przełożonemu urzędowi cyrkulowemu dla przedsięwzięcia z nim czynności urzędowej.

§. 4. Rządcy dominikalni, mandataryusze i przełożeni gminy, którzy dają przytułek ludziom bez paszportu albo podejrzany, w ich ukryciu albo sami pośredniczą, albo go tylko dopuszczają i odstawienia ich do komisarza eksponowanego zaniedbują, albo też je udaremniają, mają być podług' przepisu §§. 54. i 55. Część I. Ustawy karzącej sądzone, karani sejszym aresztem od jednego do trzech miesięcy i utratą urzędu.

§. 5. Śledztwo tych wypadków ma właściwy urząd cyrkulowy podług przepisów Części II. Ustawy karnej przeprowadzić, i karę nałożyć się mającą wykonać, gdyby przeciwko wyrokowi nie zapowiedziano w ciągu 24 godzin rekursu u urzędu cyrkulowego i nie podano go do niego w ciągu trzech dni.

§. 6. Co do nietkniętych tu wypadków istniejące przepisy i ustawy karne żadnej przez powyższe postanowienia nie doznają odmiany.

We Lwowie dnia 6. Października 1846.

Rudolf hrabia Stadion,

c. k. nadzwyczajny pełnomocny komisarz nadworny dla Królestwa Galicyi.

F r a n c y a.

Paryż, dn. 8. Października. — Według telegraficznej depechy, przybyli królewiczowie Montpensier i Dumale we wtorek dnia 6. o godz. 3. do Madrytu i tam zostali przyjęci z wielkim zapalem.

Dziennik sporów donosząc, iż otrzymał listy i gazety na drodze zwyczajnej z Madrytu z dn. 2. Października, powiada dziś: zaręczają nam, że wszyscy rzetelnie przywiązani do tronu hiszpańskiego według konstytucyi dowiedzieli się z boleścią o pogłoskach rozsiewanych w Anglii w tak nieprzystojny ustrój odzianych, względem zajęć i scen pałacowych, które miały poprzedzić zamęcie królowej i infantki. Herald został organem do wyburzenia uczucia narodowego i zgodnością odpiera podle oszczerstwa.

Constitutionnel zamieścił w dzisiejszym piśmie o układach między Francją, a Anglią co następuje: odbieramy doniesienia z Londynu, które potwierdzają wiadomość podaną przez nas wczoraj o doręczeniu drugiej noty przez posła angielskiego Guizotowi. Przedstawienia doręczone gabinetom w Madrycie i Paryżu przed wyjazdem królewicza do Madrytu ze strony rządu angielskiego, mimo natarczywości swój, nie miały żadnej innej na sobie cechy, jak tylko przyjacielskie uwagi. Anglia zdaje się sądziła, że oba rządy hiszpański i francuski dopełnienie planu małżeńskiego dopóty odrocza, dopóki trwać będą wymiany oświadczeń dyplomatycznych. Przedstawienia te dotyczyły trzech punktów: naprzód odwoływał się gabinet angielski na postanowienia utrechckiego traktatu i dowodził, że plan małżeństwa sprzeciwia się postanowieniom tego traktatu. Powtóre Anglia zwracała uwagę na tę okoliczność, że Austria wyrzekając się swych praw do korony hiszpańskiej zawarowała sobie także wyrzeczenie się francuskich burbonów do posiadania tejże korony po — lub bezpośrednio. Ponieważ Francja nie zważa na swe zobowiązania się, przeto kiedyś pytanie o sukcesyją hiszpańską może zawichrzyć spokojność Europy. Po trzecie przypominał gabinet angielski, iż ma prawo do wdzięczności narodu hiszpańskiego, z powodu zasług położonych w sprawie Izabelli. Dla tego sądzi być rzeczą słuszną, aby Francja nie usuwała Anglii wpływu poza Pirenejami i aby się nie wydawało, iż sobie zabezpieczyć chce panowanie nad półwyspem, jeżeli Izabella nie będzie miała potomstwa. Wiadomą jest rzeczą, że Guizot z początku na te pytania, wcale nieodpowiadał. Kiedy wiadomość nadeszła o pewnym odjeździe królewicza Montpensier do Madrytu, zebrała się rada ministrów angielskich w przykrém usposobieniu. Ministerstwo angielskie obraziło się, iż zamiast odpowiedzi na swe przedstawienia, otrzymało uwiadomienie o wyjeździe królewicza. Rzeczą jest wiadomą, że w Anglii narady gabinetowe trzymają w wielkiej tajemnicy, przeto nie wychodzi na jaw o postanowieniach w gronie ministrów angielskich. Tyle tylko można było dostrzedz: iż nową notę przesłała albo do Madrytu albo do Paryża. Przeznaczona nota dla naszego gabinetu miała odejść na ręce posła lorda Normanby. Nie chodzi teraz o uwagi i przedstawienia. Małżeństwo uważają za rzecz spełnioną. Angielski gabinet dodaje objaśnienia i waruje sobie protestacyą. Przypomina, że głównym celem utrechckiego traktatu było zagrożenie połączenia się dwóch koron Francyi i Hiszpanii na jednej głowie. W rzeczy samej nie chodzi o podobne połączenie w tej chwili, ale w przyszłości może nastąpić przypadek gdzie prawa królewicza Montpensier do korony francuskiej mogą się połączyć z prawami

infantki do korony hiszpańskiej. W tym względzie czyni Anglia dla siebie zastrzeżenia. Dalej chce, aby się układające mocarstwa zgodziły na pewne warunki ostrożności, między którymi znajdować się ma także wyrzeczenie się domu orleańskiego korony hiszpańskiej, pod jakąkolwiekby się formą to prawo spadkowe pojawiło. Teraz zdaje się ministerstwu angielskiemu, iż warunek ten przez zawarte małżeństwo zostanie nadwężonym. I to stanowi także przedmiot protestacyi gabinetu angielskiego. Powiadają, że w nocy oświadczone, iż Anglia zostanie zadowoloną, jeżeli infantka Ludwika, skoro zostanie księżną Montpensier, wyrzecz się imieniem swoim i swoich potomków praw do korony hiszpańskiej. Dalej powiada gabinet angielski, że i inne mocarstwa europejskie, które podpisały traktat utrechcki uważają to pytanie równowagi równie jak Anglia. Wysłano instrukcyę w tym duchu napisane do Wiednia, Berlina i Petersburga. Pan Bulwer otrzymał rozkaz, do wyjechania z Madrytu podczas uroczystości ślubu, aby tym sposobem zaprotestować publicznie. Tymczasem odpowiedź Guizota minęła się w drodze z notą ostatnią angielską. Podobno Guizot ofiarował wyrzeczenie się królewicza Montpensier korony francuskiej, ale to wyrzeczenie zapewne uznaniem zostanie przez ministerstwo angielskie za niedostateczne, a ztąd zerwanie stosunków nastąpi nieodzowne.

Major Macewicz, wychodźca polski, umarł w zamku Herisy pod Fontainebleau. W roku 1830. dowodził on 25 pułkiem liniowym, w którym Emilia Plater była kapitanem. Macewicz należał w roku 1833. do wyprawy nieszczęśliwej przedsięwziętej w celu podniesienia rewolucyi w prowincjach dawniej Polski pod Rossyą zostających. Aresztowany w Galicyi, przez trzy lata zostawał w więzieniu austriackim. Powtórnie zbiegł do Francyi, gdzie pędził życie spokojne, szanowany przez swych towarzyszy broni.

W Irlandyi dopiero się zaczyna przesilenie, a już krew płynęła. Słychać dotychczas tylko o poruszeniach w południowym i środkowym kraju, ale najświeższe wiadomości z Belfast zawierają doniesienia, że to się pociągnie ku samej północy. Dzienniki twierdzą, że tameczni fabrykanci od początku Listopada tylko przez krótki czas pracować pozwalają. Bywa to skutkiem drożyzny. Roboty brak, zamiast coby jej przysporzać należało. Najnowsze wypadki w stronie południowej, każą się obawiać, że jeszcze do wielkiego nieładu przyjść może; wiele krwi się natoczy, nim przez nędzę i głód poruszone masy wrócą do porządku. Dziennik Times powiada z matematyczną ścisłością: zagadnienie zostało rozwiązane: stan wieśniaczy umiera z głodu, jest stowarzyszenie mające na celu rewolucyą, wyższe klasy ludności są niecierpiane — jakż wzięc ma być koniec? Przyszłość musi to pokazać, ale rozwiązanie daje się objąć w wyrazach: dzięki nieszczęściu, krwawa nędza. Poruszenia które już nastąpiły, dowodzą że i najlepsi lordowie posiadacze dóbr niemogą wcale na lud liczyć. Lord Stuard-Decis należy do najbardziej lubionych, lord Shannon był zawsze najsprawiedliwszym i najchojniejszym, a przecież przy pierwszym zaraz wybuchu wymyślano nad nimi i byli śmiercią zagrożeni. Skoro przywyknie zaś lud do strzelania i swistu kul, albo przez ich wpływ posunie się do rozpacy, natenczas trudno będzie koniec przewidywać. Rząd angielski i teraz postąpił sobie z Irlandyą jak macocha. Wszędzie to niedrobnostka zapobieżć skutkom nieurodzaju i niemyślimy się z Anglią prawować że na posiadaczy irlandzkich spada całkowity ciężar obecnego przesilenia. Ale za to podpada odpowiedzialności, że tym porozszypowanym posiadaczom zostawia do woli, aby na swoich wiejskich parlamentach pouchwalali jak mają u siebie zająć lud publicznymi budowlami. Przecież nikt wprzód niepomyślał, co trzeba budować. W pobliżu Dublina stoi bezimienna i niemająca znaczenia pyramida, którą kazał wystawić jeden bogaty człowiek, ażeby wyrobnikom podał sposobność do zarobku, w ciężkich czasach. Zaden podróżny niemija tego pomnika bez ulotowania się, że tak bez celu sterczy i dodaje: »to prawdziwie po irlandzku!« Teraz zaś rząd postawił w konieczności wszystkich bogatszych posiadaczy, aby rozpoczynali podobne budowy bez celu, albo, żeby ubogim kazali tłuc kamienie po drogach, choć nie są wcale potrzebne. Irlandczycy mówią: »pozwołcie nam samym porządzać nasze stosunki« ale to w Anglii nazywa się po prostu »buntem.« Z tem wszystkiem zdaje się, że terazniejsze przesilenie nastęrczy ieszcze sposobność do uczynienia wielkiego kroku na drodze odwołania unii. O'Connell żąda zwołania parlamentu angielskiego, a zdaje się że w Anglii są powody; aby niebył zwołanym. To więc dla O'Connella jedynym powodem więcj do zwołania dwustu reprezentantów miast, miasteczek, i wsi irlandzkich do Dublina. Plan ten miał on oddawna, a teraz na nowo go chwyta: jeden bowiem z jego stronników pan Osborn podaje go świeżo pod rozwałę publiczności. Wszelkie podobieństwo do prawdy, że niezwołanie parlamentu angielskiego da powód do utworzenia się parlamentu irlandzkiego.

Dzisiejszy dziennik Sporów milczy o sprawie małżeńskiej i poświęca swój wstępny artykuł zasadom wolności handlu. Dziwi się bardzo, iż miasto Rouen mogło powstawać przeciw towarzystwu wolności handlu i zawiązać inne przeciwne temu. Położenie miasta Rouen tak jest korzystnym, iż tam można nabyć płodów niewyrobytych przy wolnym handlu tak tanio, jak w Manchester. Rouen ma wielkie korzyści z powodu styczności swój z morską żegluga, Manchester zaś leży wewnątrz kraju. Bawelna i drzewo farbiarskie daleko mnićby kosztowało w Rouen. Węgla i żelazo z New-

castle byłoby równo tanie jak w Anglii, a robota w Rouen daleko jest tańszą, aniżeli w Manchester.

Presse mówi o zawartym traktacie handlu i żeglugi pomiędzy Francją a Rosją co następuje: Ratyfikacji tego traktatu jeszcze nie wymieniono, ale za kilka dni one nastąpią. W skutek tego traktatu handel jest postawiony na równi pomiędzy obu narodami kontraktującymi. Układ ten dotyczy także pytania prawodawstwa. Rząd wydał rozporządzenia do portów, aby przypuszczały okręty rosyjskie pod warunkami nowymi, bez czekania, czyli izby potwierdzą ten układ. Jedno jest zdanie powszechne, iż ministerstwo przywłaszcza sobie prawo, które jemu nie służy, uprzedziło postanowienie izb i jest ono po za obrębem porządku zwyczajnego. Ministerstwo prosić przeto musi o przebaczenie izb, które zapewne chętnie otrzyma.

Korrespondent z Tunisu donosi pod dniem 20. p. m. »Sidi Ben Ajed; poseł nadzwyczajny beja tunetańskiego wrócił z Paryża po 9 miesięcznej niebytności. Urzędownie nie wiadomo, czego dokazał, tyła pewna, że porta otomańska wyrzekła się rocznego haraczu od beja. Sidi Ben Ajed przewieziony został na statku parowym »Dante«, który został podarowanym bejowi za dostarczone 400 koni jeździe algierskiej. Bey udał się w porcie tunetańskim na okręt parowy i przyjął ten dar świetnie ozdobiony od pana Lagau, generalnego konsula francuzkiego, imieniem króla Francuzów ofiarowany, poczem zatknięto na okręcie tym flagę tunetańską.

A n g l i a.

London, dn. 6. Października. — Standard donosi z Konstantynopola: bardzo ważne nadeszły wiadomości z Czerkiessy i bardzo się różnią od pism rosyjskich. Według autentycznych doniesień mieli górale uderzyć na nowo wybudowane warownie na równinie Atik Keny, które miały słabą załogę. Po krótkim oporze opuścili Rosyianie swoje stanowiska obronne i cofnęli się wewnątrz warowni. Walka trwała przez całą noc, a nazajutrz udało się Czerkiessom wysadzić w powietrze prochownię, przez co zginęło 100 żołnierzy i 33 oficerów. Rosyianie potem opuścili warownię, którą zajęli Czerkiessi, a za zbliżeniem się głównego korpusu rosyjskiego zniszczyli szaniec i opuścili to miejsce dawniej warowne. Zacięta też walka wszczęła się pomiędzy dwiema rosyjskimi dywizjami, a korpusem jazdy achinejskiej, w której Rosyianie zupełnie zostali pobici i niemal doszczętnie zniszczeni. Z Dagestanu donoszą, że wojownicy się tam zbierali, i że zamierzano zawrzeć przymierze ze Szamilem, który potem stanął na czele znacznej siły. Z wyjątkiem niektórych gór, których broniono z zaciętością i wiele kosztowały krwi i pieniędzy rosyjskich, są tam Rosyianie w tych samych stanowiskach co przez 50 laty.

Właśnie w tej chwili umarł tu nieszczęśliwy baron Bode lat 70 licząc i to nadspodziewanie, synowie jego prowadzić będą dalej process z rządem angielskim, którego końca on nie dożył. W następnym miesiącu miał się ten process sławny rozpocząć w Qucens Bench, który dwa razy już wygrał, ale adwokaci korony umieli zawsze nowe techniczne wynaleść kruczki sądowe. Baron Bode był emigrantem francuskim, rząd angielski otrzymał od rządu francuskiego dla niego zalikwidowane pretensye, ale niechciał tych pretensyi wypłacić Bodemu pod rozmaitemi pozorami. Angielski sąd przysięgłych zawyrokował, po długich szykanach, iż skarb ma Bodemu zapłacić 360,000 funt. szterl.; i procenta od roku 1819. Poczciwy ten człowiek rozumiał, że już wygrał swój process, ale jak się zawiódł? W arsenale angielskich kruczków znalazły się jeszcze zapasy do wykrętów, któremi przez lat wiele martwili Bodego. Zaszczyt przeto przynosi gazecie Times, iż przed ósmiu dniami ujęła się za biednym Bodem i otwarcie przed całą Anglią oświadczyła, że angielscy adwokaci korony i skarb tak się brali w tej sprawie, jak ostatni bankruci i tyle mieli bezczelności do chwytania się wykrętów, któreby osobę prywatną pod pręgierz stawili. Jeżeli co usprawiedliwiałoby okrzyk o reformę angielskiego kodeksu, to zapewne ten process, który na hańbę kraju już lat trzydzieści prowadzą. Powiadają, że zmartwienie i strach przegranej przyspieszyły śmierć Bodemu.

W przeszłym tygodniu do Londynu i Liverpoolu dostawiono więcej jak 25,000 faszerek masła irlandzkiego. Mięso, jaja wszelkie wiktuały ciągle przychodzą z Irlandyi, bo ludność tameczna jest za ubogą, aby takie rzeczy spożyć mogła.

W samym środku miasta będzie teraz zbudowana kolej żelazna. Jest to kolej South-Westernska, której właścicielom udało się zakupić grunt u mostu Hungerford. Ma tedy być postawiony dworzec żelaznej kolei a z pewnością niemały, skoro jego koszt ma wynosić 100,000 funt. sz. Zakupienie zaś gruntów kosztowało 700,000 funt. szt. Linia ta ma później zostać połączoną z koleją, londyńsko-brightońską, co znowu 400,000 funt. szt. wyniesie.

Lord-Prevost glasgowski kazał złożyć królowi Ludwikowi Filipowi bardzo pięknie oprawny exemplarz atlasu narodowego w dowód wdzięczności miasta Glasgowa za okazywanie pewnej czci jego pierwszemu urzędnikowi podczas pobytu w Paryżu.

N i e m c y.

Frankfurt n. M. dn. 30. Września. — Dziś odbyła się trzecia obrada na zgromadzeniu mającym na celu reformę więzień. Mówiono o przypadkach, w których choroba, albo stan umysłowy, wymagają tego, aby wię-

zień koniecznie obcował z ludźmi, w którym to przypadku nie należy jednak dopuszczać rozmowy z drugimi współwięźniami. Pan Ducpetiaux utrzymywał, że oddzielanie więźniów politycznych i przy przestępstwach bez nikczemności, jeżeli uwięziony przeciw niemu protestuje, nie powinno być ściśle wykonywane. Przeciw temu powstawał Krysztof Moreau utrzymując, że właśnie dozwoleństwo łączenia się więźniów politycznych, jest najniebezpieczniejsze. Kodex karny francuzki zabrania zgromadzeń większych jak 20 osób, a w jednym więzieniu bywa i po 500 ludzi. Mogliby więc knuć spiski z wszelką wygodą, ubezpieczeni przez zamki więzienia i zasłanianie przez żandarmów. Na tej drodze poukładali się między sobą Armand Carel, Genoude, Cavaignac i inni i z więzienia św. Pelagii, wychodziły koalicje na obalenie rządu i konstytucyi; nawet na zabicie króla i na skrytobójstwo przeciw jego osobie; w więzieniu Fieschi wpadł na pomysł i narzędzia swój zbrodni. Powiedział dalej Moreau, że przesądem jest Francyi, aby się łagodniej obchodzić z więźniami politycznymi i ten przesąd prawie niepodobny do zwalczania. Dr. Stiebel uczynił uwagę, że gdyby więźniów oddzielnie trzymano we Francyi, wszystkie sądy przysięgłych wyrokowałyby niewinność w sprawach tego rodzaju, ale w Niemczech prawie nie masz sądów przysięgłych. Pyta się zaś, jak z religijnymi więźniami trzeba wychodzić, których terażniejsze stronnictwa, coraz więcej dostarczać będą. Obawia się, że może i przeciw tym system celowy zastosowanym być może. Ducpetiaux przytoczył, że za rządu holenderskiego sam był więźniem z powodu kontrawencyi przeciw prassie; przestał zaś obstawać, aby zgromadzenie uchwaliło, że więźniowie polityczni nie powinni być oddzielnie trzymani. Mówiono potem o nabożeństwie i urządzeniu kościołów po więzieniach. O potrzebie skrócenia kary więzienia, a zniesienia kary śmierci i kar cześć niweczających, jako też o stowarzyszeniach, któreby się zajmowały pomieszczeniem winowajców na wolność wypuszczonych. Nadewszystko ubolewano nad tem, że pełno ludzi dziś jest na kary za przestępstwa skazywanych, a swemi stosunkami są do przestępstwa napędzani; więc należałoby uchwalić, iż koniecznie rządy powinny być wezwane o usunięcie źródeł przestępstwa, ale większość zgodziła się, iż na to wcale głosować nie wypada, bo to się samo przez się rozumie. Nakoniec zgromadzenie zakończyło swoje obrady, zgromadzenie ciekawe było pod tym względem, iż się składało z mężów rozmaitych narodów, i w swych obradach używało rozmaitych języków.

Drezno, dn. 23. Października. — Koszta odbytej rewii pod Pirną wynoszą do 300,000 talarów, a zatem sumę, która niestoi w rzeczywistym stosunku do rezultatów, jakie z rewii wynikają. Jeżeli w niemieckich budżetach etat wojskowy będzie paradował tak wielkimi liczbami, to cały kredyt i największe podatki niepotrafą wystarczyć na wojsko podczas pokoju, a coż się stanie podczas wojny?

Frankfurt n. M., dn. 6. Października. — Uchwały zjazdu mającego na celu reformę więzień są następujące:

1) Uchwała. Rozdzieleni lub osobno powsadzani winowajcy podczas śledztwa niepowinni mieć żadnej styczności z sobą, ani z więźniami za karę siedzącymi, chyba, że na ich żądanie sędziowie inkwiryjący, stósownie do prawa udziela im pozwolenie do widzenia się z pewnymi osobami.

2) Uchwała. Odosobnienie przy skazanych powinno być wykonywanem ze wszelkimi zostrzeniami i złagodzeniami, które zależą od rodzaju przestępstwa i skazania, od indywidualności lub sprawowania się więźnia tak, iż każdy więzień może być zatrudniony pożyteczną robotą, codziennie przechadzać się w świeżem powietrzu, odbierać naukę w religii, moralności, a nawet i innych wiadomościach; uczęszczać na nabożeństwo być odwiedzanym przez duchownego swego wyznania, naczelnika więzienia, lekarza, członków kommissyi dozoruującej, członków stowarzyszeń dozoruujących, prócz innych odwiedzin jakich pozwalają miejscowe przepisy.

3) Uchwała. Powyższe przepisy tyczą się tylko krótkiego trzymania w więzieniu.

4) Uchwała. Odosobnione więzienie ma być zastosowanem i do długiego siedzenia w domu karnym i być połączonem ze wszelkimi stopniami złagodzenia, któreby się niesprzeciwiały ciąglemu wykonywaniu systematu odosobnienia.

5) Uchwała. Skoro cielesny albo umysłowy stan więźnia wymaga, dozór domu karnego może się inaczej obchodzić z więźniem, nawet przez ciągle towarzystwo starać mu się dopomóc, atoli zawsze jednak, bez dopuszczania mu styczności z innymi więźniami.

6) Uchwała. Cele więzienia powinny być tak zbudowane, ażeby każdy więzień mógł słuchać nabożeństwa, widzieć i słyszeć duchownego, który nabożeństwo odprawia, tudzież być widzianym przez niego, ale zawsze w ten sposób, aby zasada nielączenia więźniów, była jak najściślej dochowana.

7) Uchwała. Zaprowadzenie kary w odosobnieniu w miejsce kary z innymi więźniami, powinno skracać czas kary.

8) Uchwała. Nowe opracowanie prawodawstwa karnego, zaprowadzenie nowych inspekcji i kommissyi dozoruujących więzienia, a utworzenie stowarzyszeń w celu zamieszczania osób z więzień wypuszczonych, należy uważać za dopełnienia systematu skrucy czyli penitencyarnego. Prezes Mittermaier. Sekretarz Varrentrap.

T u r c y a.

Konstantynopol 16 Września. — Listy z Trebizondy z d. Września donoszą, że cholera zupełnie ustała w Teheranie. Szach powrócił już do swjej rezydencji. Kasbin punkt najodleglejszy, najbardziej na zachodzie położony, gdzie ta kłeska dotarła, jest zupełnie od niej uwolniony. Kupcy powinni się cieszyć z tego, albowiem gdy cholera tak się szerzyła w Persyi, władze lekarskie pytały Porty, czy nie należałoby zaprowadzić środków ściślejszej ostrożności w podobnych wypadkach używanęj, a Porta przychyliła się do ich żądania.

Konsul francuski w Trebizondzie, został znieważony na ulicy przez służbę gubernatora tamecznego, Halil-paszy. Obrażający musiał przeprosić obrażonego, przesiadawszy prócz tego poprzednio trzy tygodnie w więzieniu.

Z okręgu Wan donoszą, że tameczny komendant turecki musi ciągle robić wyprawy przeciw okolicznym pokoleniom Kurdów.

Cholera sroży się w Persyi, na którą przeszło 6000 osób umarło i podobno bierze kierunek ku Rossyi i morzu Kaspijskiemu.

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Doktor Priesnitz z Gräfenberga znalazł w sąsiedztwie kollegę, który leczy znowu całkiem nowym sposobem. W pobliskiej bowiem wsi Lindewiese mieszka włościanin, który już niemało chorych wyleczył w ten sposób, że im niedozwalał żadnego innego pokarmu, jak suche bułki i przez wiele dni musieli znosić najprzykrzejsze pragnienie, potem dopiero kazał im zasięść do wina i z całego serca i sił swoich pomagał im w picciu. Wielu takich co uznał Priesnitz nawet za niepodobnych do uleczenia odzyskało tym sposobem zdrowie. Sławny ten nowy lekarz nazywa się Schrott. — W jego kuracyi sprawdza się naprzód przysłowie, że każdy początek trudny, a potem że koniec jest prawdziwym wieńcem dzieła.

Obchodzenie się z niewolnikami na wyspie Jawa. Angielski podróżnik Davidson opowiada w swoim ostatnim dziele „Wędrownik po wschodzie”: Moge śmiało twierdzić, iż nigdzie nie widziałem, aby się lepiej z ludźmi obchodzono, jak na wyspie Jawa z niewolnikami. Mają oni bardzo dobre odzienie, wyżywienie, i otrzymują oprócz tego, co miesiąc po 2 reńskie „na rękę”, jako regularnej zapłaty. Ta kwota może się nam wyda zbyt małą, jednak zważywszy, iż w Batawii wolnego człowieka za 8, a na wsi za 6 franków miesięcznie nająć można, z którejto płacy on z żoną i dziećmi wyżyć i odziać się musi, łatwo się przekonamy, że owa płaca niewolników jest dostateczną, skoro pan całą ich rodzinę utrzymuje. Jestem przeciwnikiem wszelkiej niewoli, lecz muszę wyznać, iż niewola jawajskich murzynów jest wielce godną zazdrości w porównaniu z losem wielu mieszkańców naszych państw europejskich.

Ząb czasu. — Tym niebezpiecznym, wszystko pożerającym zębem jest nie innego, jak tylko zwykłe powietrze i ciepło; gdzie tych niema, ustaje śmierć i zniszczenie. I tak np. wiadomo jest, iż zasklepione w skamieniałościach żaby i krety przez lat tysiące bez zepsucia się zachowały. Również

i ciała zasypanych w kopalniach ludzi, utrzymały się cało przez wieki. — Trup żołnierza, którego pod dachem świątyni Junony po wielu wiekach bez uszkodzenia znaleziono, jakoteż i trupy Tespijczyków, słyngły już u starożytnych narodów ze swojęj nadzwyczajnej trwałości. Tożsamo i syn szkockiego króla Malkolma, został jeszcze r. 1440. w ołowianej trumnie całym i jakby żywym odkryty; w Czechach znaleziono pewne małżeństwo po 80 latach; jedną damę po 40 latach, a zapadłego w Erenfridensdorf górniką, po 60 latach bez najmniejszego strupieszenia. Po wystawieniu takich dawnych trupów na wpływ powietrza, zdarza się niekiedy, iż one zaraz lub po kilku dniach zupełnie w proch się rozsypią. Zamknawszy potrawy w szczególnych puszkach, a zatem ochroniwszy takowe od wpływu powietrza, można je, jak nas dopiero Liebig tego nauczył, przez bardzo długi czas, a nawet kilka lat, niezspsute zachować.

Niktby nie uwierzył, ile jeszcze zabobonów w powszednim życiu Francyi gnieździ się. I tak n. p. panuje w Paryżu, we wszystkich stanach powszechnie mniemanie zabobonne, iż Piątek jest dniem nieszczęśliwym. Zład też nie przeprowadza się nikt dnia tego. Do przeniesienia sprzętów z jednego domu do drugiego są w Paryżu osobne zakłady najemne, utrzymujące swoje konie i swoich ludzi. Przy częstych zmianach mieszkań w stolicy, nie można tych koni i ludzi dostać codziennie, lecz trzeba je kilka tygodni naprzód zamówić; wszakże w piątek są one zawsze niezatrudnione, gdyż nikt nie przeprowadza się.

Wiadomości literackie.

Zeszyt październikowy „Biblioteki Warsz.” na r. b. wyszedł z druku i zawiera: O stosunkach handlu, i transportu Warszawy i portów zaniemeńskich. Przewóz przy Kazimierzu Lubelskim; legiendy przez Adama Ambr. Kosińskiego. Ślady historii naturalnej wszechświata. Ciała w przestrzeni, i ich układ i początek. Niektóre szczegóły dotyczące się Zygmunta Augusta, skreślił T. Lipiński. X. Hugona Kollątaja korespondencya listowna z Tadeuszem Czackim, wizytatorem nadzwyczajnym szkół w guberniach Wołyńskiej, Podol. i Kijowsk., przedsięwzięta w celu urządzenia instytucji naukowych, i pomnożenia oświaty w 3ch rzeczonych guberniach; rozbiór przez T. Sierocińskiego (c. dal.). Karygodność współwinowajców, podług prawa naszego, z roku 1818, wyłożył pokrótce F. Maciejowski. — Poezye. Wschodnia czerdziesta, W. Hugo; tłum. S. Konopacki. — Kronika lit. Gramatyka języka pols. J. Nep. Deszkiewicz, 1846, przez J. A. Czajkowskiego; Jordan, fantazyja dramat. przez A. Sowę, pr. T. — Rozmaitości. Stowarzyszenia i uroczystości muzyczne pr. J. Sikorskiego; wyjątek z dziennika podróży, Gräfenberg p. K. Kotowskiego; list J. I. Kraszewskiego; do redakcyi Biblioteki warsz. pr. E. B. Rastawieckiego. — Kronika zagraniczna. Kritisches Zeitschrift; Prawoznawstwo francuskie; Legislation et jurisprudence Francaises; wiadomości na drodze postępu nauk przyrodzonych; astronomia, p. J. B.; fizyka, p. S. P.; zoologia, p. A. W. — Kronika biblioficzna. Doniesienia literackie; dostrzeżenia meteorologiczne.

W księgarni Żupańskiego wyszła rycina Jana Zamojskiego, jako zamykająca pierwszy oddział galerii hetmanów polskich, zawierający:

Stefana Czarnieckiego,
Stanisława Żółkiewskiego,
Jana Tarnowskiego,
Wincentego Gosiewskiego i
Jana Zamojskiego.

Cena 5ciu rycin na Chińskim papierze 30 Złp.
na białym . . . . . 20 Złp.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Podaje się niniejszem do wiadomości dziedzica Henryka Suchodolskiego, który w roku 1844. z Wierzchaczewa się oddalił, że tuższy kupiec Maximilian Zapalowski pod dniem 12. Lipca r. b. przeciwko niemu względem 321 Tal. 24 sgr. wraz z procentem z przewłoki za kupione i wybrane towary korzenne, wina, inne trunki i wiktuały, do podpisane go Sądu skargę główną i aresztowaną podał z wnioskiem, aby go osadzono na zapłacenie summy 321 Tal. 24 sgr. wraz z procentem z przewłoki i na poniesienie kosztów wskazano, niemniej żeby mu władze odmówiły paszportu.

Wnioskowi temu deferowano. Wzywamy więc pozwanego, aby się w terminie instrukcyjnym w sprawie głównej i aresztu do ustnej rozprawy na dzień 17. Września r. b. zrana o 10tej godzinie wyznaczonym, albo osobiście lub przez pełnomocnika prawnie do tego upoważnionego w izbie naszej instrukcyjnej stawił, proponujemy mu jako pełnomocników Kommissarzy sprawiedliwości Jekla i Giżyckiego,

w przeciwnym bowiem razie podług wniosku powoda, o ile to z prawem się zgadza, osadzonym i areszt za usprawiedliwiony uznany zostanie.

Odpowiedź na skargę winien pozwany, mianowicie jeżeli wzajemną zamysła zastawiać się pretensją lub czyni przytoczyć, albo podać dowody, względem których oświadczenie się z strony przeciwnęj jest potrzebnym najdalej w terminie wraz z kopią téjże do Sądu naszego oddać.

Wrazie przeciwnym bowiem względem wzajemnej pretensyi lub czynów i dowodów za późno do wiadomości strony przeciwnęj doszłych, w przypadku jej sprzeciwiania się ani nastąpi, ani też w ogólności w téjże instancyi za den na nie względ mianym być nie może.

Szamotuły, dnia 14. Lipca 1846.

Król. Sąd Ziemska-miejski.

Przedaż drzewa.

W boru należącym do Targowej Górki jest na sprzedaż 140 kłód dębowych, które na budulec okrętowy użyte być mogą. Przedane będą razem lub pojedynczo przez licytację najwięcej podajacemu w terminie dnia 26. Października r. bież. w Targowej Górcie zrana od godziny 10. aż do 4tej popołudniowej, na który zaprasza się chęć kupienia mających z tém oświadczeniem, iż warunki w terminie przełożone będą; nadmienia się jednakowoż, iż każdy chcący licytować winien złożyć kaucyi 116 Tal. gotówką, ze złożeniem zaś zalicytowanej ceny ma czas do trzech miesięcy.

Dzierzchnica, dnia 5. Października 1846.

Administracja leśna.

Wyprzedaż.

Handel Bendyxa Izaaka pod Nr. 44. rynku rozprzedaje, od dzisiejsza poczynając, wszystkie towary złożone z aksamitów, bławatów, wełny, bawelny, szalów, chustek, płótna i białych stołowęj po znacznie niższych a stałych cenach.

Zmiana mieszkania.

Kantor

Karola Müllera i Komp. znajdować się będzie od dnia 5. m. b. w domu pana B. Witkowskiego

na Sapieżyńskim Nr. 3.,

gdzie także odbywać się będą jak dotąd interessa agentur Gotaskich banków assekuracji ogniowęj i zapewnien na życie.

Mając od dnia dzisiejszego zawsze znaczny zapas **piwa Bawarskiego** od pana A. Friebe w Wrocławiu, mogą przeto nieprzyjmowane dawniej zamówienia, obecnie w wszelkich ilościach skutecznie. Ludwik Kühnast.

Najlepszą pecco-herbatę **funt po 2 Tal. 15 sgr.** poleca

Juliusz Horwitz

w narożniku placu Wilhelm. pod Nr. 1.

Pieczoną peklowinę, bulion i paszteciki śpikowe codziennie można otrzymać u

J. D. Weidnera.

Poznań, dnia 13. Października 1846.

Dziś w Czwartek dn. 15. Października gorące **kiszki z kapustą.**

F. Piątkowski; Wrocł. ulica Nr. 37.

Powtórne wypowiedzenie

3 1/2-proc. listów zastawnych poznańskich.

Z odwołaniem się na obwieszczenie nasze z dnia 4. Czerwca r. bież. wzywamy powtórnie posiadaczy wszystkich wówczas wypowiedzianych, dotąd niezłożonych 3 1/2-procent. listów zastawnych:

Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.
2 2752	Jaworowo	Gniezno	1000
1 867	Kromolice	Krotoszyn	1000
11 2692	Lusowo	Poznań	1000
1 2275	Piechanin	Kościan	1000
7 460	Bieganowo	Szroda	500
25 2433	Działyn	Gniezno	500
10 980	Dzwonowo	Wągrowiec	500
9 2201	Goniczki	Września	500
21 2393	Górka kocialkowa	Szroda	500
11 2159	Kwiatkowo I i II	Odolanów	500
8 2300	Miedzylisie	Wągrowiec	500
7 2536	Ninino	Oborniki	500
8 660	Posadowo	Buk	500
6 1734	Rybowo	Wągrowiec	500
6 2571	Strzyżewko smykowe	Gniezno	500
7 2077	Ślawno	dito	500
8 1712	Skoraszewice	Krobia	500
6 2177	Staw	Września	500
17 2615	Trzebaw	Poznań	500
24 2550	Wysiny	Chodzież	500
9 835	Wolenice	Krotoszyn	500
10 1200	Zegocin	Pleszew	500
35 2506	Czeszewo	Wągrowiec	200
18 2515	Charbowo	Gniezno	200
8 1633	Dębowałęka II.	Wschowa	200
29 2549	Daleszyn	Szrém	200
92 1554	Dobrojewo	Szamotuly	200
23 2263	Gwiazdowo	Szroda	200
39 2495	Jaworowo	Gniezno	200
50 1258	Jankowice	Poznań	200
25 1043	Kossowo	Krobia	200
5 1602	Lechlin	Wągrowiec	200
20 2086	Mszyczyn	Szrém	200
22 2585	Mączniki i Podkoce	Odolanów	200
21 883	Mączniki	Szroda	200
18 822	Sarbinowo	Wągrowiec	200
39 2437	Wierzenica	Poznań	200
16 2524	Węgrzy II.	Odolanów	200
11 993	Wola Czewujewska I i II.	Mogilno	200
11 1984	Zbytko	Wągrowiec	200
12 1985	dito	dito	200
24 1245	Arcugowo	Gniezno	100
45 2192	Bożejewice	Szubin	100
21 1422	Budziejewo	Wągrowiec	100
48 2864	Czeszewo	dito	100
21 1005	Ceradz nowy	Szamotuly	100
15 903	Czachory	Odolanów	100
57 1207	Dobrojewo	Szamotuly	100
5 2420	Głębokie	Szroda	100
42 2840	Jaworowo	Gniezno	100
6 2710	Lipowka	Szrém	100
35 2752	Lusowo	Poznań	100
26 1594	Mierzewo	Krobia	100
25 2954	Mączniki i Podkoce	Odolanów	100
20 2791	Ninino	Oborniki	100
15 1223	Polązejewo	Szroda	100
15 1266	Popowo Ignacewo	Gniezno	100
14 1991	Pieruszycy	Pleszew	100
47 1654	Rąbin	Kościan	100
12 1094	Wiewiorczyn	Mogilno	100
41 608	Zrenica	Szroda	100
36 1288	Czewujewo	Mogilno	40
42 2497	Domasław wielki	Wągrowiec	40
101 1692	Grutowy wielkie	Września	40
40 549	Grzymysławice	dito	40
65 2141	Gulczewo	Gniezno	40
35 2740	Góra	Poznań	40
75 2999	Karniszewo	Gniezno	40
58 3055	Krajewice	Krobia	40
48 2907	Lusowo	Poznań	40
19 2454	Lechlin	Wągrowiec	40
27 1964	Młynów	Odolanów	40
34 3066	Mączniki i Podkoce	dito	40
47 1182	Nowawieś	Wschowa	40

Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.	Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.
13 2122	Ostrowite	Mogilno	40	7 1968	Wyski	Pleszew	500
20 2284	Piotrowo	Poznań	40	10 1678	Kempa	Szamotuly	200
35 2669	Siekierki	Szroda	40	32 1790	Krosna	Szrém	200
52 2567	Twardowo	Pleszew	40	9 830	Mieliszyn	Gniezno	200
85 3036	Trzebaw	Poznań	40	7 1743	Olbrachcice	Wschowa	200
17 2936	Węgierskie	Szroda	40	5 762	Sołacz	Poznań	200
26 2514	Zbytko	Wągrowiec	40	19 2111	Wszolów	Pleszew	200
64 1757	Bożejewice	Szubin	20	46 2193	Bożejewice	Szubin	100
16 1741	Czechy	Gniezno	20	23 1255	Domasław (małe)	Wągrowiec	100
26 1254	Dalabuszki	Kościan	20	14 2059	Goluń	Szroda	100
38 1869	Goniczki	Września	20	21 1885	Jarosławiec	dito	100
76 1915	Konino	Szamotuly	20	14 1806	Łosiniec	Wągrowiec	100
44 1822	Kwiatkowo I. II.	Odolanów	20	13 1979	Olbrachcice	(Ulbersdorf) Wschowa	100
76 2260	Karniszewo	Gniezno	20	147 1153	Chrzan	Września	40
87 2284	Trzebaw	Poznań	20	50 1576	Kossowo	Krobia	40
51 2209	Wierzenica	dito	20	61 2319	Krosna	Szrém	40
30 2279	Węgry	Odolanów	20	25 2481	Ławki	Mogilno	40
				49 1922	Orzeszkowo	Międzychód	40
				383 1800	Rydzyna (Reisen)	Wschowa	40
				27 1482	Wieczyn	Pleszew	40
				54 556	Brody	Buk	20
				280 1190	Leszno (Lissa)	Wschowa	20
				36 1282	Młynów	Odolanów	20
				38 710	Mączniki	Szroda	20
				33 1851	Staw	Września	20

ażby listy te zastawne do kassy naszej w stanie do kursu usposobionym złożyli.

Gdyby złożenie to w ciągu nadchodzącego na Boże Narodzenie 1846. terminu wypłaty pro wizyi ziemskiej niemiałoby nastąpić, natenczas posiadacze według ustawy z dnia 15. Kwiet. 1842. r. (zbiór praw na rok 1842. strona 254. Nr. 14.) zostaną z swym prawem realnem hipoteki szczególnej, prekludowanymi i z pretensjami swemi do wartości listu zastawnego do Ziemstwa odesłanymi i ilość kapitału w gotowiznie wzięte będzie, po potrąceniu kosztów wywołania na koszt i ryzyko wierzyciela, do depozytu Ziemstwa.

Przytem przypominamy także posiadaczom złożenie do kassy naszej wylosowanych w terminach dawniejszych, a dotąd niezłożonych listów zastawnych.

Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.
39 739	Jankowice	Poznań	40
56 80	Stołężyn	Wągrowiec	40

1) za termin Bożego narodzenia 1842.

2) za termin Śgo Jana 1843.

3) za termin Bożego narodzenia 1843.

Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.
48 72	Stołężyn	Wągrowiec	40
66 93	Kotowiecko	Pleszew	20
31 1019	Pogrybowo	Odolanów	500
27 1272	Mierzewo	Gniezno	40
55 79	Stołężyn	Wągrowiec	40
28 696	Sokolniki (małe)	Szamotuly	40
28 593	Lwówek (Neustadt)	Buk	20
83 582	Podliszki	Krobia	20

4) za termin Śgo Jana 1844.

Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.
13 211	Gostyn II.	Krobia	1000
3 454	Zakrzewo	dito	1000
24 511	Lubasz	Czarnków	500
16 249	Zalesie	Krobia	500
7 455	Bożejewice	Szubin	200
37 151	Chobienice	Babimost	200
22 280	Szymankowo	Oborniki	200
29 3	Modliszewko	Gniezno	100
37 165	Ziemnice	Kościan	100
46 70	Stołężyn	Wągrowiec	40
39 180	Pijanowice	Krobia	20
155 273	Wilkowo (niem. Wilke)	Wschowa	20

5) za termin Bożego narodzenia 1844.

Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.
1 1214	Dręczkowo	Wschowa	1000
33 1198	Brodowo	Szroda	200
72 783	Jaraczewo	Szrém	100
26 712	Brzostownia	dito	40
16 2159	Dębowałęka II.	Wschowa	40
18 1624	Polązejewo	Szroda	40
50 74	Stołężyn	Wągrowiec	40
28 1483	Wieczyn	Pleszew	40
17 1103	Łęg	dito	20

6) za termin Śgo Jana 1845.

Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.
14 1603	Brodowo	Szroda	1000
1 2355	Kiekrz	Poznań	1000
1 686	Ociąż I. i II.	Odolanów	1000
1 2397	Twardowo	Pleszew	1000
8 1788	Dębowałęka I.	Wschowa	500
6 1859	Łąg	Szrém	500
6 1914	Osiek	Odolanów	500
11 1249	Pacholewo	Oborniki	500
10 1001	Sarbinowo	Wągrowiec	500

7) za termin Bożego narodzenia 1845.

Numer listu zastawnego	D o b r a.	Powiat.	Kwota listów zastawnych Tal.
17 2637	Działyn	Gniezno	1000
1 2505	Gembice	Czarnków	1000
2 1629	Targowa górka	Szroda	1000
1 1313	Zakrzewo	Pleszew	1000
11 1254	Czermiwo	dito	500
24 2432	Działyn	Gniezno	500
19 1309	Dobrojewo	Szamotuly	500
8 2344	Góra	Poznań	500
10 1016	Ruszkow	Wągrowiec	500
14 269	Szymankowo	Oborniki	500
7 1427	Ślupia wielka	Szroda	500
31 640	Brody	Buk	200
22 1026	Czermiwo	Pleszew	200
103 575	Chrzan	Września	200
18 1144	Dzierzanowo	Krotoszyn	200
160 1803	Pogrybowo	Odolanów	200
18 1549	Skoraszewice	Krobia	200
22 2337	Goniczki	Września	100
17 1899	Kempa	Szamotuly	100
33 2185	Łosiniec	Wągrowiec	100
10 2555	Sadowie	Odolanów	100
49 1588	Szelejewo	Krotoszyn	100
65 1718	Brodowo	Szroda	40
146 1152	Chrzan	Września	40
33 2149	Dębowałęka I.	Wschowa	40
83 1255	Jaraczewo	Szrém	40
224 1869	Leszno	Wschowa	40
225 1870	dito	dito	40
227 1872	dito	dito	40
17 2295	Lubonia	dito	40
28 1965	Młynów	Odolanów	40
40 2609	Mszyczyn	Szrém	40
99 1317	Pogrybowo	Odolanów	40
42 2021	Góra	Poznań	20
27 592	Lwówek (Neustadt)	Buk	20
19 1596	Lubonia	Wschowa	20
49 1894	Mszyczyn	Szrém	20
24 1300	Oborzysko	Kościan	20
24 967	Polązejewo	Szroda	20
31 573	Sowina kościelna	Pleszew	20
35 571	Taczanowo	dito	20
48 1074	Wargowo	Oborniki	20
100 724	Wonieść vel Wojnic	Kościan	20
27 1735	Zakrzewo	Gniezno	20

Poznań, dnia 2. Października 1846.
Dyrekcya Generalna Ziemstwa.

Ceny targowe w miescie POZNANIU.	Dnia 9. Października 1846. r.			
	Tal. sgr. fen.	Tal. sgr. fen.	Tal. sgr. fen.	Tal. sgr. fen.
Pszencicy szefel	2 17 9	2 24 5		
Zyta . dt.	2 6 8	2 11 1		
Jęczmienia dt.	1 18 11	1 23 4		
Owsa . dt.	1 3 4	1 5 7		
Tatarki . dt.	2 15 7	2 20 7		
Grochu . dt.	2 2 6	2 6 8		
Ziemniaków dt.	— 15 7	— 17 9		
Siana cetnar	— 17 —	— 20 —		
Słomy kopa	7 —	8 —		
Masta garniec	2 —	2 2 6		